

Dr hab. Piotr Wyleżoł
Profesor AMKP w Krakowie
Ul. Św. Tomasza 3
31-027 Kraków

Kraków, 22.12.2022

RECENZJA

w postępowaniu habilitacyjnym dr. Ireneusza Wojtczaka
sporządzona na zlecenie Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku na
podstawie uchwały z dnia 7 lipca 2022 roku

SYLWETKA I DOROBK HABILITANTA

Przedstawione w dokumentacji dokonania Habilitanta na wielu polach aktywności są niezwykle bogate. Różnorodność projektów, w których brał udział świadczy o jego szerokich horyzontach, kompetencjach i kreatywności.

W 1995 roku uzyskał tytuł magistra sztuki muzycznej na wydziale dyrygentury chóralnej, rytmiki i wychowania muzycznego specjalność – dyrygentura chóralna.

W 2019 roku otrzymał tytuł doktora sztuki muzycznej w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka, specjalności – gra na saksofonie.

Tytuł przedstawionej rozprawy doktorskiej: „Folklor muzyczny regionu łęczyckiego a muzyka współczesnego jazzu w kontekście dzieła artystycznego, zawierającego autorskie aranżacje utworów ludowych”.

Od 25 lat aktywnie działa na polskim rynku muzycznym jako saksofonista, kompozytor, aranżer, lider własnych projektów, dyrygent oraz wykładowca. Nagrał kilkadziesiąt (!) znaczących albumów zarówno autorskich jak i z wieloma znakomitymi artystami. Przez większość swojej kariery poświęca się studiowaniu i pielęgnowaniu kultury ludowej, szczególnie z bliskiemu sobie regionu łęczyckiego, ale także muzyki regionu Kociewia, łącząc folkowe elementy i brzmienie z muzyką improwizowaną ze świadomością wszechstronnie wykształconego muzyka. W efekcie tych zainteresowań nagrał kilka płyt wspieranych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Jest także autorem muzyki do filmów i spektakli teatralnych.

Od 2005 roku jest wykładowcą akademickim dzielącym się swoją wiedzą, doświadczeniem i pasją do muzyki z kolejnymi pokoleniami studentów. Od początku związany z Akademią Muzyczną im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, gdzie od 2005 do 2018 roku był zatrudniony jako pracownik dydaktyczny na kierunku Jazz i muzyka rozrywkowa.

W 2019 roku awansował na stanowisko adiunkta na kierunku Jazz i muzyka rozrywkowa Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku.

AUTOREFERAT I DZIEŁO ARTYSTYCZNE

Na początku autoreferatu dr. Ireneusz Wojtczak zapoznaje nas ze swoimi pierwszymi muzycznymi fascynacjami koncentrującymi się wokół muzyki ludowej z rejonu Łęczycy oraz

był

dalszymi etapami drogi edukacyjnej, podczas której świadomie już studiował tajniki muzyki ludowej, klasycznej, rockowej i jazzowej – improwizowanej na kolejnych szczeblach edukacji, co ukształtowało go jako multidyscyplinarnego i wszechstronnego muzyka.

Habilitant w dalszej części autoreferatu zaznajamia nas również z ideą i zamierzeniami towarzyszącymi powstaniu nagrania płyty wskazanej jako główne osiągnięcie artystyczne w postępowaniu habilitacyjnym. Dowiadujemy się przy okazji o jego nieustannej inspiracji muzyką ludową, jej wpływie na język improwizacji, do którego podchodzi w eklektycznym ujęciu, wykraczającym poza konwencjonalne skojarzenia z tradycją wykonawczą muzyki jazzowej. Elementy muzyki ludowej zostały w założonej konwencji wykorzystane w bardzo subiektywny i jakże autorski sposób, co stanowi z pewnością dużą wartość artystyczną.

Jako podstawowe osiągnięcie artystyczne Habilitant wskazał album:

Kapela Irka Wojtczaka „RomTomDada”, nagrany w studio Custom 34 w dniach 10 i 11 sierpnia 2021 roku w składzie:

Ireneusz Wojtczak – tenor i sopran saksofon

Tomasz Dąbrowski – trąbka

Maksymilian Mucha – kontrabas

Jan Emil Młynarski – perkusja

(rok wydania: FSR17/ 2021, wydawnictwo: Fundacja SŁUCHAJ!)

Na płycie znalazło się 9 utworów:

1. Kujon
2. Chodzony
3. Ober
4. Chodzony
5. Mazur
6. Polka
7. Mazur
8. Ober
9. Łęczycok

Muzyka z płyty jest przykładem połączenia polskiej muzyki ludowej regionu łęczyckiego z muzyką współczesnego jazzu. Inspiracją do nagrania tej płyty stały się odnalezione przez Ireneusza Wojtczaka melodie ludowe z regionu łęczyckiego, zapisane przez wielkiego polskiego etnografa Oskara Kolberga. W utworach na płycie Kapela Irka Wojtczaka stały się one punktem wyjścia do swobodnych, niemal free improwizacji. Całość brzmi spójnie i świadczy o kunszcie i muzycznym smaku wykonawców. Przede wszystkim jednak koncepcja muzyki wynikająca z wieloletnich studiów nad muzyką źródeł – w tym przypadku melodii ludowych oraz zgłębiania tajników improwizacji przyniosła imponujący efekt. Muzyka przyciąga uwagę, jest zaskakująca a zarazem bezpretensjonalna. Brzmi naturalnie, spójnie i prawdziwie. Nagranie ujmuje świeżością interpretacji, swoistą surowością brzmienia (użyta jako celowy zabieg o czym dr Wojtczak wspomina w swoim autoreferacie), lekkością interpretacji i wykonania tematów ludowych oraz niezwykłą autentycznością wynikającą z wieloletniej inspiracji muzyką ludową i zagłębiania się w tajniki wykonawstwa tańców łęczyckich. Słuchając muzyki z płyty RomTomDada można niemal odnieść wrażenie, że to muzycy „ludowi” improwizują, a nie „jazzowi” wykonują melodie tańców ludowych.

Świadomość podjętego założenia wyraża sam habilitant: „wieloletnie doświadczenie muzyczne powiązane z osobą Tadeusza Kubiaka (1923–2018), wybitnego skrzypka regionu łęczyckiego, umożliwiło mi trafną interpretację posiadanych transkrypcji, natomiast Orenette Coleman Quartet i Masada Johna Zorna były dla mnie inspiracjami jazzowymi, które dzięki swoistej ekspresji, poprzez improwizację, połączyłem z tradycją muzyki ludowej”. W efekcie wykorzystuje fragmenty melodii ludowych bądź całe utwory tworząc nowe konstrukcje melodyczne, harmoniczne czy fakturalne. Jego aranżacje mają jazzowy feeling, a jednocześnie folkowy rodowód. Ukazują wspólne aspekty interpretacji tych dwóch gatunków muzyki, jak i możliwość wytworzenia nowej wartości artystycznej dzięki wyeksponowaniu melodii ludowych a także roli improwizatora i improwizacji. To tworzy unikalną intensywność która wraz z jej energetycznym rytmem i improwizacją, staje się wspólnym elementem scalającym kulturę folk z muzyką jazzową.

Habilitantowi udało się osiągnąć surowe brzmienie zespołu zbliżone do typowej kapeli ludowej tego regionu. Podobnie efektem konsekwentnego dążenia do autentyczności brzmienia był wybór muzyków tworzących sekcję rytmiczną, Jan Młynarski jak i Maksymilian Mucha to muzycy doświadczający na co dzień tego rodzaju formy muzycznej wypowiedzi, w kapelach ludowych z okolic Radomia czy Częstochowy, i równocześnie grający muzykę jazzową. Tomasz Dąbrowski natomiast w wyjątkowo plastyczny sposób spaja oba elementy: ludowy i jazzowy klamrą nieskrępowanej sztuki improwizacji.

Album Ireneusza Wojtczaka z autorską interpretacją tematów ludowych stanowi niewątpliwie istotny i cenny wkład w kultywowanie tradycji wykonawstwa polskiej muzyki ludowej. W wyniku szczerzej fascynacji tą muzyką cechuje go niezwykła autentyczność. Poziom wykonawstwa oraz wyjątkowe połączenie prostoty zawartej w pierwiastku „ludowym” oraz finezji improwizatorskiej i wykonawczej nadaje nagraniu wysoką wartość artystyczną. Muzykę cechują spontaniczność narracji, bogactwo różnorodnych środków wyrazu, konsekwentne korzystanie z dynamiki, agogiki i wszystkich pozostałych elementów dzieła muzycznego, co świadczy o artyzmie wykonawców, ich wyczuciu smaku i estetyki. Muzycy korzystają z tych środków bardzo umiejętnie, dozując je w sposób zrównoważony, panując w ten sposób nad formą utworów jak i dramaturgią całego nagrania. Poszczególne kompozycje mają silny, określony charakter i definicję.

PODSUMOWANIE

Dr Ireneusz Wojtczak jest niezwykle świadomym i kompetentnym muzykiem, o nienagannym warsztacie wykonawczym, który podczas całej swojej dotychczasowej drogi artystycznej konsekwentnie wymyka się próbom klasyfikacji stylistycznej, co charakteryzuje jego twórczość. Jego kreatywne podejście do wykonywania muzyki wpisuje się w obraz współczesnego świata jazzu, jego nowe nurty i trendy spajające różnorakie, nieraz odległe stylistycznie rejony, również spoza konwencjonalnego kojarzenia jazzu z swingującym rytmem czy tonalną harmonią funkcyjną, gdzie zacierają się granice pomiędzy stylami w muzyce ustępując miejsca autentyczności spontanicznej narracji. Na szczególne docenienie zasługuje fakt pielęgnacji i kultywowania muzycznych tradycji. Podtrzymywania swoistej ciągłości pokoleniowej jakże cennej dla budowania polskiego dorobku kulturowego.

Niezwykła i ujmująca jest autentyczność brzmienia muzyki na dołączonej do dokumentacji płycie, która płynie wprost z naturalnego odczuwania słowiańskości naszych rodzimych melodii ludowych, co w połączeniu z nieskrępowaną odwagą twórcy – improwizatora dało wyjątkowy efekt zarówno na omawianym albumie jak i w kontekście całej kariery Ireneusza Wojtczaka. Olbrzymią wartością stanowi fakt, że Ireneusz Wojtczak nie sięga do muzyki ludowej, muzyki „ojców” jak do skansenu, tylko odnajduje się w niej w sobie współczesnym kontekście inspiracji i zainteresowań, czyniąc ów tradycję ciągle żywą. Nagranie potwierdza jak przynależność kulturowa i otwartość na łączenie naszej tradycji z innymi stylami i kulturami muzycznymi może wykreować nowe i ciekawe propozycje brzmieniowe dla współczesnej muzyki improwizowanej, do której z pewnością należy jazz.

Jedyny niedosyt jaki odczuwam po zapoznaniu się z dokumentacją dr. Ireneusza Wojtczaka dotyczy jego działalności dydaktycznej na uczelni. Nie wspomina o swoich studentach, absolwentach oraz ich osiągnięciach, o działalności organizacyjnej na uczelni, prowadzonych zajęciach czy formach animowania życia akademickiego a także priorytetach w pracy dydaktyczno – naukowej i koncepcji nauczania.

Wykaz dorobku artystycznego i osiągnięć twórczych Ireneusza Wojtczaka pokazuje jednak, że jest wyjątkowym, dojrzałym i oryginalnym twórcą oraz inspirującym pedagogiem. Wszystkie aspekty jego wieloletniej aktywności czynią jego osobę niezwykle cenną dla szkolnictwa akademickiego w Polsce. W pełni zasługuje na uzyskanie tytułu doktora habilitowanego.

Konkluzja

Stwierdzam, że przedstawiona dokumentacja wraz z dorobkiem oraz dzieło artystyczne wskazane przez Habilitanta jako szczególne osiągnięcie, spełniają wymogi Ustawy o Szkolnictwie Wyższym.

W związku z tym wnioskuję do Komisji Habilitacyjnej o nadanie panu dr. Ireneuszowi Wojtczakowi stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie Sztuk Muzycznych.

Dr hab. Piotr Wyleźoń
Profesor AMKP

